Hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

Viite: Asiantuntijapyyntö Hallintovaliokunta tiistai 08.09.2026 klo 12.15 / HE 85/2026 vp

Liikenne- ja viestintäviraston lausunto

Hallintovaliokunta on pyytänyt Liikenne- ja viestintäviraston kirjallista lausuntoa hallituksen esityksestä HE 85/2026 vp laeiksi viranomaisten tietojärjestelmien ja tietoliikennejärjestelyjen tietoturvallisuuden arvioinnista annetun lain, tietoturvallisuuden arviointilaitoksista annetun lain sekä turvallisuusselvityslain 18 ja 48 §:n muuttamisesta.

Liikenne- ja viestintävirasto (Traficom) kiittää mahdollisuudesta tulla kuultavaksi asiassa ja esittää kunnioittavasti lausuntonaan seuraavaa:

Yleistä

Traficom on osallistunut hallituksen esityksen valmisteluun osana valtiovarainministeriön asettamaa hanketta *Julkisen hallinnon tietojärjestelmien vaatimustenmukaisuuden arvioinnin ajantasaistamisesta ja tehostamisesta*. Hankkeessa on valmisteltu nyt lausuttavana oleva hallituksen esitys, jossa muutettaisiin lakia viranomaisten tietojärjestelmien ja tietoliikennejärjestelyjen tietoturvallisuuden arvioinnista (1406/2011) (jäljempänä *arviointilaki*) ja lakia tietoturvallisuuden arviointilaitoksista (1405/2011) (jäljempänä *arviointilaitoslaki*) sekä turvallisuusselvityslakia (726/2014).

Traficom pitää hallituksen esityksessä ehdotettuja muutoksia tärkeinä ja kannatettavina. Esitetyt muutokset tukevat osaltaan julkishallinnon kyberturvallisuuden hallintaa, turvallisuusluokitellun tiedon suojaamiseen liittyvää suomalaista elinkeinotoimintaa ja riippumattoman asiantuntevan arviointiviranomaisen tarkoituksenmukaista roolia näissä molemmissa tavoitteissa.

Arviointilain muutokset

Turvallisuuskriittisten ratkaisujen valmistajien elinkeinotoiminnan edistäminen

Traficom pitää erittäin tärkeänä arviointilakiin esitettyä turvallisuuskriittisten tuotteiden arviointia ja hyväksyntää koskevaa kokonaisuutta. Suomessa on salaustuotteiden, hajasäteilysuojaustuotteiden ja muiden turvallisuuskriittisten

tuotteiden valmistusta, ja esitys mahdollistaisi valmistajille itsenäisen oikeuden hakea Traficomilta hyväksyntää (4.2 § 1)), joka on käytännön edellytys sille, että ratkaisuihin luotetaan kotimaassa tai EU:n tai Naton markkinoilla. Traficomilla olisi toimivalta antaa hyväksyntä vaatimukset täyttäville ratkaisuille ja merkitä hyväksytyt ratkaisut ylläpitämäänsä julkiseen luetteloon (8.3 §). Traficom hakisi yritysturvallisuusselvityksen valmistajasta (7 a §). Tämä on tärkeä keino valmistajan ja tarvittaessa tämän alihankintaketjun luotettavuuden selvittämiseksi ja joissakin tilanteissa myös edellytys turvallisuusluokitellun tiedon luovuttamiseksi valmistajalle. Hakemusmenettelyn ja hyväksynnän edellytysten säätäminen esitetyllä tavalla selkeyttää ja parantaa prosessin ja vaatimusten ennakoitavuutta ja valmistajan mahdollisuutta valita, onko tavoitteena kotimainen vai myös EU:n ja/tai Naton vaatimukset täyttävä arviointi- ja hyväksyntäprosessi (7.3 §).

Esitetty sääntely on yhteensopivaa EU:n ja Naton turvallisuusluokitellun tiedon suojaamisen velvoitteita koskevien turvallisuussääntöjen kanssa. Siten sääntely tukee osaltaan myös Suomen pidemmän aikavälin tavoitteita EU:n salaustuotteiden hyväksyttynä AQUA-maana, mikä pohjautuu kyvykkääseen kansalliseen arviointiviranomaiseen. Vastaavasti tehtävät ja kyvykkyydet tukevat Suomen asemaa tuottajavaltiona myös Natossa. Traficom toteaa, että sääntelytuki ei yksin riitä, vaan etenkin AQUA-tavoite edellyttää resursseja mm. myös sen edellytyksenä oleviin vastavuoroisiin arviointeihin. Käytettävissä olevat asiantuntijaresurssit vaikuttavat luonnollisesti siihen, kuinka nopeasti ja tehokkaasti valmistajien hakemia tai viranomaisten pyytämiä tuotearviointeja pystytään tekemään ja kuinka ankaraa priorisointia joudutaan tekemään.

Arviointiviranomaisten yhteistyö ja avustavat toimijat

Arviointilaissa esitetään Pääesikunnan määrätylle turvallisuusviranomaiselle riippumatonta arviointiviranomaisen tehtävää Puolustusvoimien omissa järjestelmissä (3 d §). Pääesikunnan määrätyn turvallisuusviranomaisen arviointitehtävään kuuluisi tarvittaessa myös turvallisuuskriittisten ratkaisujen arviointi omia järjestelmiä varten, edellyttäen että kysymys ei ole kansainvälisten tietoturvallisuusvelvoitteiden täyttämisestä tai että arvioinnissa ei tähdätä julkiseen hyväksyntään. Kansainvälisten tietoturvallisuusvelvoitteiden mukaiset arviointi- ja hyväksyntätehtävät säädettäisiin edelleen laissa kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista (588/2004) ja arviointilain muutos ei vaikuttaisi niihin.

Traficom kannattaa esitettyjä muutoksia ja pitää säädettäväksi esitettyä arviointiviranomaisten tehtävien jakautumista tarkoituksenmukaisena. Traficomin yleistoimivalta ja Pääesikunnan määrätyn turvallisuusviranomaisen viranomaiskohtainen Puolustusvoimien omia järjestelmiä koskeva arviointiviranomaisen tehtävä on hyvin yhteensovitettavissa myös kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetun lain mukaisten toimivaltuuksien ja yhteistyösäännösten kanssa. Traficomilla ja Pääesikunnan määrätyllä

turvallisuusviranomaisella on toimivat käytännöt yhteistyöstä kansainvälisten tietoturvallisuusvelvoitteiden suhteen ja niiden pohjalta voidaan sujuvasti rakentaa myös kansallista arviointitehtävää koskeva yhteistyö. Traficom korostaakin arviointilaissa säädettäväksi ehdotettujen arviointiviranomaisten yhteistyötä, tiedonvaihtoa ja yhteistä soveltamiskäytäntöä koskevien ehdotusten (4 b §) tärkeyttä ja välttämättömyyttä viranomaistoiminnan tehokkuuden, kansallisen turvallisuuden varmistamisen, prosessien sujuvuuden, päällekkäisen työn välttämisen ja osaamisen kehittämisen kannalta. Erityisesti turvallisuuskriittisten ratkaisujen valmistajille on tärkeää, että arviointiviranomaisten tulkinnat eivät eriydy ja että jos arviointiprosessi on alkanut Pääesikunnan määrätyn turvallisuusviranomaisen viranomaiskohtaisena turvallisuusluokitellun tiedon suojaamisen arviointina, prosessia voidaan sujuvasti tarvittaessa jatkaa Traficomin kansainvälisen tietoturvallisuusvelvoitteen arviointina tai julkiseen hyväksyntään tähtäävänä arviointina.

Arviointilaissa ehdotetaan säädettäväksi arviointiviranomaista avustavasta tehtävästä ja erityisesti Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:n tehtävästä (4 a §). Traficom kannattaa ehdotusta ja korostaa, että VTT Oy:n ohjaus ja kehittäminen arviointiviranomaisten yhteistyössä on tärkeää erityisesti Suomen kansallisten salaustuotekyvykkyyksien kannalta. Tehtävän sitominen toimivaltaisen viranomaisen ohjaukseen ja siten kehitys- ja arviointitoimintaan liittyvä valtiollinen kontrolli on osa AQUA-maan edellytyksiä.

Tietoturvallisuuden ja varautumisen arviointi julkishallinnon kyberturvallisuuden tukena

Traficom pitää kannatettavana arviointilakiin esitettyä valtionhallinnon viranomaisen velvollisuutta arvioida kaikkien tietojärjestelmien ja tietoliikennejärjestelyjen tietoturvallisuutta ja varautumista (3 a §). Arviointilaissa säädettäisiin arviointimenettelyistä ja että menettely on valittava riskiperusteisesti eräin reunaehdoin; arvioinnin voi tehdä itsearviointina (aina mahdollinen), teettää toimeksiantona palveluntarjoajalla (enintään turvallisuusluokan IV tiedon käsittelylle), hankkia hyväksytyltä tietoturvallisuuden arviointilaitokselta (enintään turvallisuusluokan III tiedon käsittelylle) tai pyytää arviointiviranomaiselta (etenkin turvallisuusluokan I ja II tiedon käsittelylle). Edelleen arviointilaissa säädettäisiin, että arvioinnin kohteen ja arviointiperusteiden määrittämisessä on otettava huomioon säädetyt perusteet ja riskiarvioinnin perusteella valitut perusteet (7 §).

Esitetty arviointivelvollisuus edistää osaltaan tietoturvallisuuden varmistamista, kun valtionhallinnon palvelut ja toiminta digitalisoituvat ja tietoturvallisuusuhkat ovat pysyvä olosuhde. Esitetty sääntelymalli mahdollistaa sen, että valtionhallinnon viranomainen voi hyödyntää tietojärjestelmiensä ja tietoliikennejärjestelyjensä tietoturvallisuus- ja varautumistoimenpiteiden tunnistamisessa ja mitoittamisessa kulloinkin tilanteeseen soveltuvaa menettelyä, arviointiperusteita ja kohteen määrittelyä. Ehdotetut muutokset korostavat

riskiarvion merkitystä arviointimenettelyn valinnassa ja painottavat viranomaisten vastuuta omien tietojärjestelmiensä ja tietoliikennejärjestelyjensä tietoturvallisuudesta ja varautumisesta sekä käyttöönottopäätöksistä. Arvioinnit lisäävät viranomaisen tietoa tietojärjestelmien ja tietoliikennejärjestelyjen riskeistä ja vahvistavat tietoturvallisuutta ja varautumista.

Traficom pitää perusteltuna arvioinnin laajentamista tietoturvallisuudesta varautumiseen, sillä jatkuvuudenhallinta ja valmiussuunnittelu ovat tietoturvallisuuden ohella merkityksellisiä viranomaisen toimintakyvyn ja palveluiden tarjonnan kannalta. Varautumisen arviointiperusteiden kehittäminen edellyttää viranomaisyhteistyötä.

Arviointiviranomaisena Traficom pitää tietoturvallisuuden arviointiin ja tietoturvatoimenpiteisiin liittyvän neuvontatehtävän säätämistä erittäin hyödyllisenä (4.2 § 2)). Traficom antaa tehtävissään tavanomaista viranomaistoimintaan kuuluvaa hallintolain 8 §:n mukaista maksutonta neuvontaa, mutta säädettäväksi esitetty erityinen neuvontatehtävä mahdollistaa syvällisemmän ja usein tilannekohtaista analyysiä edellyttävän neuvonnan joko osana arviointiprosessia tai myös sellaisissa tilanteissa, joissa arvioinnin tekee jokin muu taho kuten hyväksytty tietoturvallisuuden arviointilaitos. Tämä samoin kuin esitetty tarkennettu säännös Traficomin tehtävien asettamisesta tärkeysjärjestykseen (4.3 §) mahdollistavat sen, että Traficom voi kohdistaa osaamisresursseja viranomaisten, valmistajien ja muiden yritysten toiminnan edellytyksiä parhaiten kulloinkin hyödyttävällä tavalla.

Arviointilaitoslain muutokset

Elinkeinotoiminnan edistäminen

Hyväksytyn tietoturvallisuuden arviointilaitoksen arviointipalvelu perustuu aina johonkin hyväksyttyyn ja valvottuun pätevyyteen. Arviointilaitoksen hyväksyntä edellyttäisi jatkossakin voimassa olevan lain tapaan sitä, että laitoksella on jokin kansallisen akkreditointielimen (FINAS) akkreditoima tietoturvallisuuden arvioinnin pätevyys. Traficom voisi esityksen mukaan jatkossa hyväksyä lisäpätevyyksiä myös ilman FINASin akkreditointia muun selvityksen perusteella (arviointilaitoslaki 5.3 §). Muu pätevyyden selvitysmenettely voi olla perusteltu tilanteessa, jossa FINASin soveltamat kansainväliset akkreditointistandardit eivät tuo erityistä lisätukea jonkin viranomaisen ohjauksen ja valvonnan piiriin kuuluvien arviointiperusteiden osalta vaan akkreditointimenettely pikemminkin aiheuttaisi hallinnollista taakkaa. Traficom pitää tärkeänä joustavoittaa pätevyyden hyväksyntämenettelyä esitetyllä tavalla, sillä se parantaisi arviointilaitosten mahdollisuuksia tarjota arviointipalveluja erilaisilla arviointiperusteilla ja kriteeristöillä.

Luotettavuuden varmistaminen ja yhteensopivuus arviointilain kanssa

Traficom pitää tärkeänä, että arviointilaki ja arviointilaitoslaki on valmisteltu kokonaisuutena siten, että arviointilaitoksen toteuttama riippumaton arviointi on jatkossakin yksi arviointilaissa säädetyistä arviointimenettelyistä (arviointilaki 3 §). Hyväksytyt tietoturvallisuuden arviointilaitokset täydentävät ohjatulla ja valvotulla arviointitoiminnallaan merkittävästi riippumattoman arviointitoiminnan resursseja, joita viranomaiset tarvitsevat tietojärjestelmiensä ja tietoliikennejärjestelyjensä tietoturvallisuuden ja jatkossa myös varautumisen arvioinnissa. Traficom pitää erittäin hyvänä esitettyjä muutoksia, jotka ovat omiaan tukemaan entistä paremmin asiakkaana olevan viranomaisen luottamusta toimintaan. Näitä ovat yritysturvallisuusselvityksen säätäminen luotettavuuden selvitysmenettelyksi turvallisuusluokitellun tiedon käsittelyn arviointipätevyyksissä (arviointilaitoslaki 4.1 §), arviointilaitoksen alihankinnan edellytysten säätäminen (arviointilaitoslaki 9 a §) ja julkisen hallintotehtävän selkeyttäminen laissa mukaan lukien rikosoikeudellinen virkavastuu (arviointilaitoslaki 13 §).

Aija Hämäläinen
Osastopäällikkö

Anne Lohtander
Johtava asiantuntija